II

(Säädökset, joita ei tarvitse julkaista)

NEUVOSTO

NEUVOSTON SUOSITUS,
annettu 2 päivänä joulukuuta 2002,
tupakoinnin ehkäisemisestä ja aloitteista tupakoinnin torjunnan tehostamiseksi

(2003/54/EY)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 152 artiklan 4 kohdan toisen alakohdan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen ([1]),

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Perustamissopimuksen 152 artiklassa määrätään, että kansallista politiikkaa täydentävä yhteisön toiminta suuntautuu kansanterveyden parantamiseen, ihmisten sairauksien ja tautien ehkäisemiseen sekä ihmisten terveyttä vaarantavien tekijöiden torjuntaan.

(2) Julkisilla paikoilla tupakonnin kieltämisestä 18 päivänä heinäkuuta 1989 annetussa neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden terveysministereiden päätöslauselmassa ([2]) annetaan jäsenvaltioille suuntaviivat tupakoimattomien henkilöiden suojelemiseksi ympäristön tupakansavulta. Jäsenvaltioiden reaktioita aloitteeseen käsittelevän komission kertomuksen ([3]) mukaisesti tässä suosituksessa vahvistetaan tätä suojelua ja yksilöidään erityisen alttiit ryhmät.

(3) Tupakoinnin vähentämisestä Euroopan yhteisössä 26 päivänä marraskuuta 1996 annetussa neuvoston päätöslauselmassa ([4]) todetaan tarve kehittää tehokas tupakoinnin torjuntaa koskeva strategia, johon kuuluu joitain tähän suositukseen sisältyviä elementtejä.

(4) Tupakan kulutuksen vähentämisestä 18 päivänä marraskuuta 1999 annetuissa neuvoston päätelmissä ([5]) korostetaan tarvetta kehittää kokonaisvaltainen strategia, joka sisältää tiettyjä tässä suosituksessa esitettyjä toimia alaikäisten suojelemiseksi (myyntiedellytyksiä, sähköistä kauppaa sekä tupakka-automaatteja koskevat säännöt).

(5) Terveyteen vaikuttavia tekijöitä koskevasta toiminnasta 29 päivänä kesäkuuta 2000 annetussa neuvoston päätöslauselmassa ([6]) pantiin merkille Evorassa 15 ja 16 päivänä maaliskuuta 2000 pidetyssä, terveyteen vaikuttavia tekijöitä Euroopan unionissa käsitelleessä eurooppalaisessa konferenssissa käytyjen keskustelujen tulokset, joissa korostettiin muun muassa tupakkaa ja suositeltiin useita käytännöllisiä ja kohdennettuja toimenpiteitä näiden alojen haasteisiin vastaamiseksi.

(6) Suositeltuja toimia tarvitaan, kun otetaan huomioon, että Euroopan yhteisössä on vuosittain 500 000 tupakointiin liittyvää kuolemantapausta ja tupakoinnin aloittavien lasten ja nuorten määrä kasvaa huolestuttavasti. Tupakointi on vahingollista ihmisten terveydelle, sillä tupakoijat tulevat nikotiinista riippuvaisiksi ja kärsivät kuolemaan johtavista ja vammoja aiheuttavista sairauksista, kuten keuhkosyövästä ja muiden elinten syövästä, iskeemisestä sydäntaudista ja muista verisuonitaudeista sekä hengityselinten sairauksista, muun muassa emfyseemasta.

(7) Tupakoinnin ehkäisy ja rajoittaminen ovat jo ensisijaisia tavoitteita jäsenvaltioiden ja Euroopan yhteisön kansanterveyspolitiikassa. Tupakointi on kuitenkin yhä suurin ehkäistävissä oleva kuolinsyy Euroopan unionissa, eikä tupakankulutuksen ja tupakoinnin vähentämisessä ole edistytty odotusten mukaisesti. Lisäksi tupakkateollisuuden käyttämät mainonta-, markkinointi- ja myynninedistämisstrategiat edistävät tupakankulutusta ja lisäävät

([1]) Ehdotus tehty 18.6.2002 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä).
([2]) EYVL C 189, 26.7.1989, s. 1.
([3]) KOM(96) 573 lopullinen.
([4]) EYVL C 374, 11.12.1996, s. 4.
([5]) EYVL C 86, 24.3.2000, s. 4.
([6]) EYVL C 218, 31.7.2000, s. 8.

siten tupakkatuotteista aiheutuvaa, jo ennestäänkin korkeaa kuolleisuutta ja sairastuvuutta. Osassa näistä strategioista kohteena näyttävät olevan kouluikäiset nuoret; näin pyritään korvaamaan lukuisat vuosittain kuolevat tupakoijat. Onkin todettu, että 60 prosenttia tupakoitsijoista aloittaa alle 13-vuotiaana ja 90 prosenttia alle 18-vuotiaana.

(8) Euroopan yhteisö asetti syöväntorjuntaohjelmassa [1] yhdeksi tavoitteekseen myötävaikuttaa kansalaisten terveyden parantamiseen vähentämällä tupakointiin liittyviä syöpä- ja muita sairaustapauksia.

(9) Tupakkatuotteiden valmistamista, esittämistapaa ja myyntiä koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä 5 päivänä kesäkuuta 2001 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2001/37/EY [2] sekä tupakkatuotteiden mainontaa ja sponsorointia koskevassa direktiiviehdotuksessa [3] käsitellään — kansanterveyden korkeatasoisen suojelun lähtökohdista — tupakoinnin rajoittamista osana sisämarkkinoiden toteuttamista ja lujittamista ja niiden moitteetonta toimintaa haittaavien esteiden poistamista.

(10) Tiettyjä toimia, joiden olisi oltava osa kattavaa tupakoinninrajoittamispolitiikkaa, kuten mainonnan kieltämistä mainostauluissa, julisteissa ja elokuvateattereissa, ei voida tällä hetkellä yhdenmukaistaa yhteisön sisämarkkinasääntöjen nojalla erillisellä tupakkaa koskevalla toimenpiteellä.

(11) Kaikki edellä esitetyt seikat osoittavat, että tupakoinnin rajoittamiseen on tärkeää omaksua kattava lähestymistapa, jolla tähdätään tupakoinnista aiheutuvien sairauksien vähentämiseen yhteisössä.

(12) Osana kattavaa tupakoinninrajoittamispolitiikkaa on välttämätöntä toteuttaa toimia, joilla pyritään eritoten vähentämään tupakkatuotteiden kysyntää lasten ja nuorten parissa. Näihin voisivat kuulua toimet, joiden tavoitteena on vähentää tupakan tarjontaa lapsille ja nuorille sekä kieltää tietynlaiset tupakkatuotteiden mainonta-, markkinointi- ja myynninedistämisstrategiat, kun pidetään mielessä, että tällaiset strategiat vaikuttavat yhtä lailla nuoriin kuin muihinkin ikäryhmiin.

(13) Tietyt tupakkatuotteiden myynti- ja jakelumuodot tekevät tuotteiden saannin helpommaksi lapsille ja nuorille, ja sen vuoksi jäsenvaltioiden olisi säänneltävä niitä.

(14) Koska tupakka-automaatit ovat yhtä lailla tupakoivien kuin tupakoimattomien näkyvissä, niissä ei saisi olla muita mainoksia kuin sellaisia, jotka ovat ehdottoman tarpeellisia myytävien tuotteiden esittelemiseksi.

(15) Kahdella muulla tärkeällä yhteisön tason toimenpiteellä puututaan tupakkatuotteiden mainontaan ja sponsorointiin. Vuoden 1989 televisio ilman rajoja -direktiivillä [4] kielletään kaikenlainen tupakkatuotteiden televisiomainonta, ja direktiivissä säädetään myös, että televisio-ohjelmia eivät saa sponsoroida luonnolliset tai oikeushenkilöt, joiden pääasiallista toimintaa on tupakkatuotteiden valmistus tai myynti. Tupakkatuotteiden mainontaa ja sponsorointia koskevassa uudessa direktiiviehdotuksessa ehdotetaan tupakkamainonnan kieltämistä lehdistössä ja muissa painotuotteissa, radiossa sekä tietoyhteiskunnan palveluissa. Siinä ehdotetaan myös, että tupakkayhtiöiltä kielletään radio-ohjelmien ja sellaisten tapahtumien sponsorointi, joissa on mukana useampia jäsenvaltioita tai jotka tapahtuvat useassa jäsenvaltiossa tai joilla on muutoin rajat ylittäviä vaikutuksia.

(16) Tässä suosituksessa keskitytään muihin teollisuuden käyttämiin tupakankulutusta edistäviin mainonta-, markkinointi- ja myynninedistämiskeinoihin, joilla saavutetaan rajoituksetta lapset ja nuoret. Keinoihin kuuluu tupakkamerkkien käyttäminen muissa kuin tupakkatuotteissa tai -palveluissa (”brand-stretching”) ja/tai vaatteissa (”merchandising”), mainosesineiden (esimerkiksi tuhkakuppien, sytyttimien, aurinkovarjojen ja muiden niiden kaltaisten tavanomaisten esineiden) ja tupakkanäytteiden käyttäminen, myynninedistämisen (kuten alennusten, kylkiäisten, ostohyvitysten tai mahdollisuuden osallistua myynninedistämiseen liittyvään kilpailuun tai peliin) käyttäminen ja välittäminen, mainostaulujen, julisteiden ja muiden sisä- tai ulkomainontakeinojen (esimerkiksi tupakka-automaatteihin sijoitettujen mainosten) käyttäminen, tupakkamainonta elokuvateattereissa sekä mikä hyvänsä muu mainonnan ja sponsoroinnin muoto tai muut keinot, joilla pyritään suoraan tai epäsuoraan tuomaan esille tupakkatuotteita. Jäsenvaltioiden viranomaisten pitäisikin hyväksyä asianmukaisia lainsäädännöllisiä ja/tai hallinnollisia toimenpiteitä erityisesti kieltääkseen kansallisten perustuslakien tai perustuslaillisten periaatteiden mukaisesti tällaisen toiminnan, joka on keino tuoda esille tupakkatuotteita kiertämällä joihinkin tiedotusvälineisiin jo sovellettavaa suoran tupakkamainonnan kieltoa.

(17) Maailman terveysjärjestö ja Maailmanpankki suosittelevat, että valtiot kieltäisivät kaikki tupakkamainonnan ja tupakan myynninedistämisen muodot. Kun vain tietyt suoran tupakkamainonnan muodot ovat kiellettyjä, tupakkateollisuus ohjaa mainosvaransa usein muihin markkinointi-, sponsorointi- ja myynninedistämisstrategioihin ja käyttää luovia ja epäsuoria keinoja tupakkatuotteiden myynninedistämiseen varsinkin nuorten keskuudessa. Näin tupakkamainonnan osittaisen kieltämisen vaikutukset voivat olla vähäisiä. Lisäksi Maailmanpankki on todennut, että mainonta lisää savukkeiden kulutusta ja että mainonnan kieltävällä lainsäädännöllä vähennettäisiin kulutusta, jos kielto kattaisi kaikki tiedotusvälineet ja tuotemerkkien ja logojen kaiken käytön.

[1] EYVL L 95, 16.4.1996, s. 9.
[2] EYVL L 194, 18.7.2001, s. 26.
[3] EYVL C 270, 25.9.2001, s. 97.
[4] EYVL L 298, 17.10.1989, s. 23.

Tällaisesta savukkeiden kulutuksen vähenemisestä olisi välitöntä lyhyen ja pitkän aikavälin hyötyä kansanterveydelle. Tämän vuoksi tieto siitä, kuinka paljon rahaa tupakkateollisuus käyttää yhteensä tupakkatuotteiden myynninedistämiseen, on tärkeä edellytys tupakoinninrajoittamistoimien tehokkuuden seurannalle kansanterveyden näkökulmasta. Tällaisten tietojen avulla voidaan todeta, kierretäänkö säädettyjä rajoituksia erityisesti kanavoimalla varoja uusiin tai rajoittamattomiin mainonnan muotoihin. Tupakkateollisuudelta pitäisi vaatia säännöllistä ilmoitusta näistä menoista.

(18) Passiivisen tupakoinnin terveysriskien vuoksi jäsenvaltioiden olisi pyrittävä suojelemaan tupakoitsijoita ja tupakoimattomia henkilöitä ympäristön tupakansavulta.

(19) Jäsenvaltioiden olisi jatkettava strategioiden ja toimien kehittämistä tupakoinnin vähentämiseksi, esimerkiksi tuettava ja tehostettava terveysvalistusohjelmia, joiden avulla ihmiset saadaan ymmärtämään paremmin tupakoinnin riskit, sekä muita ehkäisyohjelmia, joilla pyritään estämään tupakoinnin aloittaminen.

(20) Tupakoinnin torjuntaa koskevassa Maailman terveysjärjestön puiteyleissopimuksessa, josta ollaan parhaillaan neuvottelemassa, käsitellään monia tässä suosituksessa esille otettuja aiheita. Sen vuoksi on tärkeää varmistaa, että tämän suosituksen toimenpiteet ovat yhdenmukaisia neuvoteltavana olevaan puiteyleissopimukseen alustavasti sisällytettyjen seikkojen kanssa,

SUOSITTELEE, ETTÄ JÄSENVALTIOT

1. hyväksyvät asianmukaisia lainsäädännöllisiä ja/tai hallinnollisia toimenpiteitä kansallisten käytäntöjen ja olosuhteiden mukaisesti, jotta ehkäistäisiin tupakan myyntiä lapsille ja nuorille; näihin sisältyvät muun muassa seuraavat:

   a) vaaditaan tupakkatuotteiden myyjiä toteamaan, että tupakan ostajat ovat saavuttaneet kyseisten tuotteiden ostamiseen kansallisessa laissa vaaditun iän, jos ikärajoista on säädetty;

   b) poistetaan tupakkatuotteet itsepalvelusta vähittäismyyntipisteissä;

   c) rajoitetaan tupakka-automaattien sijoittaminen tiloihin, joihin pääsevät vain kansallisessa laissa tupakkatuotteiden ostamiseen vaadittavan iän saavuttaneet henkilöt, jos ikärajoista on säädetty, tai säännellään tällaisten automaattien kautta myytävien tuotteiden saatavuutta muulla yhtä tehokkaalla tavalla;

   d) rajoitetaan tupakan etämyynti yleisessä vähittäiskaupassa, muun muassa Internetissä, aikuisiin käyttämällä riittäviä teknisiä menetelmiä;

   e) kielletään sellaisten lapsille tarkoitettujen makeisten ja lelujen myynti, jotka on valmistettu selvästi siinä tarkoituksessa, että tuote ja/tai pakkaus muistuttaisi ulkonäöltään jotain tupakkatuotetyyppiä;

   f) kielletään savukkeiden myynti yksittäin tai alle 19 savukkeen pakkauksissa;

2. hyväksyvät asianmukaisia lainsäädännöllisiä ja/tai hallinnollisia toimenpiteitä kieltääkseen kansallisten perustuslakien tai perustuslaillisten periaatteiden mukaisesti seuraavat mainonnan ja myynninedistämisen muodot:

   a) tupakkamerkkien käyttäminen muissa kuin tupakkatuotteissa ja -palveluissa;

   b) mainosmateriaalin (tuhkakupit, sytyttimet, päivänvarjot tms.) ja tupakkanäytteiden käyttäminen;

   c) myynninedistämisen, kuten alennusten, kylkiäisten, ostohyvitysten tai mahdollisuuden osallistua myynninedistämiseen liittyvään kilpailuun tai peliin käyttäminen ja välittäminen;

   d) mainostaulujen, julisteiden ja muiden sisä- ja ulkomainontakeinojen (esimerkiksi tupakka-automaatteihin sijoitettujen mainosten) käyttäminen;

   e) elokuvateatterimainonnan käyttäminen; sekä

   f) kaikki muut mainonnan ja sponsoroinnin muodot tai keinot, joilla pyritään suoraan tai epäsuorasti tuomaan esille tupakkatuotteita;

3. toteuttavat säädöksin tai kansallisten käytäntöjen ja olosuhteiden mukaisin muin keinoin asianmukaisia toimenpiteitä, joilla edellytetään, että tupakkatuotteiden ja tupakkatuotteen kanssa samaa tavaramerkkiä kantavien tuotteiden ja palvelujen valmistajat, maahantuojat ja suurkauppiaat antavat jäsenvaltioille tietoa siitä, kuinka paljon rahaa ne käyttävät kansallisessa tai yhteisön lainsäädännössä sallittuihin mainonta-, markkinointi-, sponsorointi- ja myynninedistämiskampanjoihin;

4. säätävät lakeja ja/tai ottavat käyttöön muita tehokkaita toimenpiteitä kansallisten käytäntöjen ja olosuhteiden mukaisesti sopivalla hallituksen tai muulla tasolla, jotta ihmisiä voidaan suojella ympäristön tupakansavulta työpaikkojen sisätiloissa, suljetuissa julkisissa tiloissa ja julkisissa kulkuvälineissä. Ensisijaisesti olisi kiinnitettävä huomiota muun muassa oppilaitoksiin, terveydenhuoltotiloihin ja paikkoihin, joissa tarjotaan palveluja lapsille;

5. jatkavat strategioiden ja toimien kehittämistä tupakoinnin vähentämiseksi, esimerkiksi tukemalla terveysvalistusta kokonaisuutena, erityisesti kouluissa, sekä yleisiä ohjelmia, joilla ehkäistään tupakkatuotteiden käytön aloittaminen ja edistetään riippuvuudesta pääsemistä;

6. hyödyntävät täysimääräisesti nuorten panosta terveyteen liittyvissä politiikoissa ja toimissa, erityisesti tiedotuksessa, ja edistävät nuorten aloittamia, suunnittelemia, toteuttamia ja arvioimia erityistoimia;

7. hyväksyvät ja toteuttavat asianmukaisia tupakkatuotteiden hintatoimenpiteitä tupakoinnin hillitsemiseksi;

8. ottavat käyttöön kaikki tarvittavat ja tarkoituksenmukaiset menettelyt, joilla varmistetaan tässä suosituksessa esitettyjen toimenpiteiden noudattaminen;

9. tiedottavat komissiolle kahden vuoden välein toimista, joita on toteutettu tämän suosituksen pohjalta,

KEHOTTAA KOMISSIOTA

1. seuraamaan ja arvioimaan jäsenvaltioissa ja yhteisön tasolla tapahtuvaa kehitystä ja toteutettavia toimenpiteitä;

2. raportoimaan ehdotettujen toimenpiteiden toteuttamisesta jäsenvaltioiden toimittamien tietojen pohjalta viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun jäsenvaltioiden tämän suosituksen mukaisesti antamat tiedot on saatu;

3. tarkastelemaan tässä suosituksessa esitettyjen toimenpiteiden tehokkuutta ja punnitsemaan jatkotoimien tarvetta, erityisesti jos sisämarkkinoita koskevia häiriöitä todetaan suosituksen kattamilla aloilla.

Tehty Brysselissä 2 päivänä joulukuuta 2002.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

B. BENDTSEN